

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JÄ VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 31

Tallinn, 3. augustil 1937

III aastakäik

SISU:

CONTENTS:

	Lk.		Page
PÕLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
Maarendihinnad	530	Land Rents	530
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Väliskaubanduse intensiivsus	532	Development of Foreign Trade	532
Piiritootmistuse areng	533	Development of Spirit Industry	533
Lühimuudised	535	Sundry Information	535
HINNAD		PRICES	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	536	Prices and Quotations	536
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	535	Butter Market	535
Juustaturg	537	Cheese Market	537
Peekoniturg	537	Bacon Market	537
Tapaloomade ja lihaturg	538	Cattle and Meat Market	538
Konamunaturg	538	Egg Market	538
Piimaturg	539	Milk Market	539
Teraviljaturg	539	Grain Market	539
Aedviljaturg	540	Vegetable Market	540
Kalaturg	540	Fish Market	541
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID		FOREIGN COUNTRIES	
Vaalapüük 1936/37. a.	541	Whale-fishing 1936/37	541
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Eesti Panga nädalaaruanne	542	Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	542
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Danzigi laevandus ja sadamakord	543	Shipping and Harbour Regulations of Danzig Harbour	543
Saagilootuste hinnangud Saksas juuli algul	544	Crop Production Estimates in Germany in the Beginning of July	544

PÖLLUMAJANDUS

MAARENDIHINNAD. — LAND RENTS.

Maarentimine ei ole meil mitte väga levinud, kuid ilmneb siiski mitmel pool tähelepanuväärival määral. Varemmail aegadel oli maarentimine enam levinud, kui praegu. Et maarentimise sagedus muutub aegajalt ja ka meil väheneb, sellekohta annab ülevaate 1929. a. ja 1925. a. põllumajandusliikude üleskirjutuste andmete võrdlus. 1925. a. oli renditalusid rentnikkude käes ostutalumail 9375, neist 7398 talu raharendi ja 1977 talu pooletera ja segarendi alusel. 1929. a. oli ostutalumail 7486 renditalu, s. o. 21% vähem kui 1925. a. Siinjuures peab tähendama, et talude koguarv samal ajavahemikul näitas aga suurenemist. 1925. a. põllumajanduslikul üleskirjutusel oli 126 561 talu ja 1929. a. 133 357 talu. Talude üldarv kasvas seega kahe põllumajandusliku üleskirjutuse vahel 5%. Kui arvata renditalude osatähtsust talundite koguarvust 1925. a. ja 1929. a., siis näeme, et 1925. a. talude üldarvu 100-ks võttes oli renditalusid 7,4%, 1929. a. oli renditalude osatähtsus talude üldarvust 5,6%, seega võib öelda, et talude üldarvu suhtes kahe põllumajandusliku üleskirjutuse vahel renditalude arv vähenes mitte 21%, nagu mainisime renditalude absoluutarvu muutuste järgi, vaid 24%.

Maarentimise kohta peab aga üldiselt tähendama, et see on muutlik olenedes üldisest konjunktuurist. Aegadel kui põllumajandustasuvus normaalne ehk koguni hea, on maarentimisi rohkem ja nõudmine maa järgi suurem, kuna, kui põllumajandustasuvus nõrk, nõrgeneb nõudmine maa järgi ja ka rentimiste arv väheneb. Sellest üldreeglit tuleb ette ka kõrvalekaldumisi, mis seoses peamiselt maapoliitikaga.

Üldiselt on eestlasele iseloomu kohane „oma maalapike“ ja seepärast peagu iga rentnik püüab iseseisvaks peremeheks saada. Intensiivsema asundustegevuse hooajal kasustas palju endisi rentnikke juhust.

Suurimaks maarenditajaks on meil riik, kuid riigirendihinnad on vähempäendlikud võrreldes eramaarendihinnadega. Seepärast võtame siin vaatluse alla maarendihinnad

vabaturul. Maarendihinnad vabaturul on üheks põllumajandusseisundi näitajaks.

Maarendihindade kohta on Riigi Statistika Keskbüroo andmeid kogunud järjekindlalt alates 1925. a. Ajajärku 1925. a. kuni 1929. a.-ni võib märkida kui maarendihindade tõusu ajajärku, sama ajajärk oli ka põllumajandusele võrdlemisi soodus. Alates 1929. a. põllumajandussaaduste hindade langedes hakkas halvenema põllumajandusseisund ja seega kaasas näeme ka maarendihindade langust. 1929. a. ja 1930. a. püüsid rendihinnad enamvähem ühel ja samal tasemel, kuid sealt peale langevad nad kuni 1933. a.-ni, mil saavutati maarendihindades madalseis viimase 10 a. jooksul. Põllumajandusseisund hakkas paranema 1934. a. samal ajal näeme ka maarendihindades väikest tõusu milline kestis senini; 1937. a. maarendihinnad ületavad isegi 1929. a. kõrgseisu.

Maarendihinnad kr. põllum. ha. eest.

Land Rents in kr. per ha of Agricult. Land.

	Kogu talu viisi. For whole Farm.	Osa talu viisi. For Part of Farm.	Kõrsvilja alla. Under Grain.	Kartuli alla. Under Potatoes.	Lina alla. Under Flax.
Järva	16,00	18,00	25,00	25,50	27,00
Viru	20,30	24,30	24,50	25,00	26,00
Harju	15,00	18,00	24,00	27,80	26,40
Lääne	14,00	16,00	22,00	26,50	27,00
Saare	15,00	15,00	23,00	26,30	25,00
Pärnu	18,30	20,00	26,80	28,00	34,00
Viljandi	26,50	27,80	27,60	31,40	35,40
Tartu	22,00	26,70	26,80	26,90	32,70
Valga	26,00	27,50	27,80	27,90	41,30
Võru	17,50	24,30	27,00	26,70	42,00
Petseri	25,00	26,00	27,00	27,00	50,50
Riigis	21,60	26,10	26,90	27,80	34,40
1936	19,90	21,60	24,25	26,10	31,60
1935	17,10	20,50	21,70	22,60	27,30
1934	14,90	18,80	19,00	20,40	23,30
1933	12,85	15,40	16,00	17,00	18,90

1929. a. maksti riigikeskmiselt terve talu viisi rentides 21.30 kr. põllumaa ha eest, osa talu viisi 23.80 kr., kõrsvilja alla 26.20 kr., kartuli alla 26.10 kr. ja lina alla 34.70 kr. 1933. a. maksti põllumaa ha eest terve

talu viisi rentides 12.85 kr., osa talu viisi 15.40 kr., kõrsvilja alla — 16.00 kr., kartuli alla 17.00 kr. ja lina alla 18.30 kr.

Kui võtta k. a. maarendihindade võrdluse aluseks eelnenud 10 a. ja m. a. keskmised maarendihinnad, siis näeme, et k. a. hinnad ületavad neid tublisti. 1927—1936. a. keskmiselt maksti põllumaa ha eest terve talu viisi rentides 19.40 kr., 1936. a. 19.90 kr. ja k. a. 21.60 kr, seega k. a. maarendihind terve talu viisi rentides võrreldes m. a.-ga tõusis 8,5% ja eelnenud 10 a. keskmisega 11,3%. Terve talu viisi rentides on maarendihind harilikult põllumaa ha-le arvatult madalaim, kuna osa talu viisi ja üksikute viljade alla rentides on maarendihind põllumaa ha-le arvatult kallim. Osa talu viisi rentides maksti k. a. põllumaa ha eest 26.10 kr. m. a. ja eelnenud 10 a. keskmise 21.60 kr. vastu. Selle rentimisviisi järgi maarendihind tõusis võrreldes eelmise aasta ja eelnenud 10 a. keskmisega 20,8%. Üksikute viljade alla rentides on maarendihinnad põllumaa ha-le arvatult kallimad, kuna siin muid alama väärtusega maid rendiobjektiga kaasas ei käi, nagu terve talu viisi ja sagedasti ka osa talu viisi rentides, seepärast on ka hind kõrgem. Kõrsvilja alla rentides maksti põllumaa ha eest k. a. 26.90 kr. l. a. 24.90 kr. ja eelnenud 10 a. keskmise 22.70 kr. vastu. Kõrsvilja alla rentides tõusis maarendihind võrreldes e. a.-ga 11,2% ja eelnenud 10 a. keskmisega 18,5%. Kartuli alla põllumaad rentides maksti ha eest k. a. 27.30 kr. e. a. 26.10 kr. ja eelnenud 10 a. keskmise 23.50 kr. vastu. Kartuli alla rentides tõusis maarendihind võrreldes e. a.-ga 4,6% ja eelnenud 10 a. keskmisega 16,1%. Lina alla rentides maksti põllumaa ha eest k. a. 34.40 kr. e. a. 31.60 kr. ja eelnenud 10 a. keskmise 28.50 kr. vastu. Lina alla põllumaad rentides tõusis rendihind võrreldes e. a.-ga 8,9% ja eelnenud 10 a. keskmisega 20,7%.

Kõigi rendiviiside keskmiselt tõusis maarendihind käesoleval aastal 10,5% võrreldes e. a.-ga ja eelnenud 10 a. keskmisega 17,8%. Kui võtta 1929. a. kõigi rentimisviiside keskmiselt makstud rendihind 100-ks, siis käesoleval aastal tõusis see 103,2-le ehk käes-

oleva aastased rendihinnad ületasid 1929. a. kõrgseisu 3,2%-ga.

Üksikute maade järgi on maarendihinnad muutunud väga erinevalt võrreldes e. a.-ga. Suurim oli rendihinna tõus k. a. Läänemaal, kus kõigi rentimisviiside keskmiselt maarendihinnad tõusid 29,6%. Eriti suur oli rendihinna tõus Läänemaal kartuli ja lina alla põllumaad rentides, kuna terve talu viisi rentides jäid seal rendihinnad püsima e. a. tasemele. Pea samane, kui Läänemaal oli maarendihinna tõus ka Saaremaal 27,1%. Ka Saaremaal näitas maarent suurt tõusu üksikute viljade alla rentides, kuna terve ja osa talu viisi rentides oli rendihinna tõus väike tõustes 2,4—3,4% üle e. a. taseme. Võrumaal maarendihinnad tõusid kõigi rentimisviiside keskmiselt 19,5% võrreldes eelmise aastaga ja hinnatõus ilmnes peagu ühtlaselt kõigi rentimisviiside juures. Petserimaal tõusid maarendihinnad kõigi rentimisviiside keskmiselt 18,8%, kusjuures suurim oli rendihinna tõus terve talu viisi rentides 31,6%, võrdlemisi suur oli ka rendihinna tõus osa talu viisi rentides, kuna üksikute viljade alla rentides oli rendihinna tõus Petserimaal väiksem. Petserimaal rendihindade kohta peab tähendama, et seal oli rendihindade tõus võrdlemisi suur ka läinud aastal, kusjuures samuti, kui k. a.-lgi, terve talu viisi rentides oli hinnatõus suurim. Harjumaal tõusid maarendihinnad võrreldes eelmise aastaga 17,1%, kusjuures tõus toimus peamiselt üksikute viljade alla renditava põllumaa rendihindade tõusu arvel, kuna terve talu viisi rentides võis panna tähele nõrka tõusu ja osa talu viisi rentides jäid Harjumaal maarendihinnad e. a. tasemele. Valgamaal tõusid maarendihinnad võrreldes e. a.-ga 14,8%, suurim oli rendihinna tõus seal terve talu viisi rentides — 22,6% ja osa talu viisi — 19,6%, kuna kartuli ja kõrsvilja alla rentides oli rendihinna tõus väike. Eriti märkimisväärne oli aga maarendihinna tõus lina alla rentides Valgamaal — 24%. Pärnumaal tõusid rendihinnad 14,0% ja tõus olenes peamiselt üksikute viljade alla rentides, kuna terve ja osa talu viisi rentides jäivad maarendihinnad enam-vähem e. a. tasemele. Järvamaal tõusid maarendihinnad 11,7% kõigi renti-

misviiside keskmiselt, kusjuures tõus toimus peamiselt üksikute viljade alla ja osa talu viisi rentides, kuna terve talu viisi rentides jäivad rendihinnad enam-vähem eelmise aasta tasemele ehk näitasid ainult väikest tõusu. Tartumaal tõusid maarendihinnad kõigi rentimisviiside keskmiselt 8,4% võrreldes e. a.-ga. Tartumaal mõjutas rendihinna üldtõusu peamiselt rendihinna tõus lina alla rentides 17,2%, ja osa talu viisi rentides 14,6%, kuna terve talu viisi rentides oli rendihinna tõus võrdlemisi väike, samuti ka kõrsvilja alla rentides. Virumaal tõusis maarendihind 8,0%, kusjuures hinnatõusu jällegi

mõjutas peamiselt kõrgem rent lina alla rentides. Väikseim oli maarendihinna tõus Viljandimaal 1,2% võrreldes eelmise aastaga. Viljandimaal oli terve talu viisi rentimisel tõus 4,7%, kuna osa talu viisi ja üksikute viljade alla rentides oli maarendihinna tõus veelgi väiksem.

Maarendihindade tõus k. a. oli peamiselt tingitud põllumajandusolukorra paranemisest, aga koos sellega ka suuremast nõudest maa järgi. K. a. rendihindadega saavutati enne kriisiaegne maarendihindade tase ja osalt see isegi ületati.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUSE INTENSIIVSUS.

DEVELOPMENT OF FOREIGN TRADE.

Väliskaubanduse läbikäigu ja üksikute riikide osatähtsus maailmakaubanduses on viimasel aastail seotud suurel määral majanduspoliitiliste korraldustega. Praeguses rahvusvahelises kaubanduses on suund kaubandusbilansside tasakaalustamisele, s. o. kaubanduslepingute sõlmimisel arvestatakse impordi ja ekspordi vahetada. Ostetakse sealt, kuhu saab ka müüa.

Kuna tänava seisab meil ees kaubanduslepingute sõlmimine mitmete riikidega, vaatleme lähemalt meie senist väliskaubandusstruktuuri ja arvutame nn. väliskaubanduse intensiivsuse näitajaid, millel on kahtlemata tähtsust konjunktuurpoliitiliselt.

Kümne aasta keskmiselt on meie ekspordiväärtus 83,8 milj. kr., sisseveo 79,7 milj. kr vastu. Seega on meie väliskaubandus olnud aktiivne, kuna väljavedu ületab sisseveoväärtuse 5%.

Väljaveetud kaupade sihtmaadena esinevad:

Väljaveoväärtuse osatähtsus %. (1927—36. a.)

Inglise	35,8	Prantsuse	3,4
Saksa	25,8	Belgia	3,0
Soome	4,8	P.-Am. Ühendriigid	2,5
Rootsi	4,1	Holland	2,2
Läti	3,9	Leedu	1,1
Taani	3,9	Poola	1,1
NSVL	3,6	Tšehhoslovakkia . .	0,3

Meie väljaveoturgudeks osutuvad seega peamiselt Inglise ja Saksa, kes kogu meie väljaveost on kümne aasta keskmiselt võtnud vastu üle 60%. Neile järgnevad enam-vähem võrdselt Soome, Rootsi, Läti, Taani NSVL, Prantsuse ja Belgia. Teiste riikide osatähtsus on väiksem.

Väliskaubandusbilansi seisukohalt on riikide järjestus hoopis teine:

Väljaveo % sisseveost 1927—36. a.

Leedu	445	Prantsuse	97
Inglise	290	Saksa	90
Taani	208	NSVL	62
Soome	187	Sveits	25
Belgia	150	Poola	22
Läti	129	P.-Am. Ühendr. . . .	21
Holland	121	Tšehhosl.	15

Meie seisukohalt on väliskaubandus olnud eriti soodus Leeduga. Samuti on väliskaubandus olnud 10. a. keskmiselt aktiivne Inglise, Taani, Soome, Belgia, Läti ja Hollandiga. Passiivset bilanssi näitab aga väliskaubandus Prantsuse, Saksa, N.S.V.L., Šveitsi, Poola, P.-Am. Ühendriikide ja Tšehhoslovakkia. Nagu eksporditurgude osatähtsuse kujunemisest nähtus, olid Poola, P.-Am. Ühendriigid ja Šveits meile väikese tähtsusega, ning seetõttu passiivne kaubandusbilanss on majanduslikult ebasoovitav.

Välisurgude osatähtsuse ja kaubandusbilansside eraldivaatlemine annab meile ülevaate nende komponentidest, mida kasustatakse nn. väliskaubanduse intensiivsuse näitajate arvutamiseks. Väliskaubanduse intensiivsuse näitaja sisuliselt on meie seisukohalt väljaveo osatähtsuse korrutis kaubandusbilansiga (väljaveo-% sisseveost väljaveo osatähtsuse %-ga). Nimetatud arvud iseloomustavad kujukalt meie väliskaubandust üksikute maadega.

Väliskaubanduse intensiivsuarvud (1927—36. a.)

Inglise	10 389	Rootsi	352
Saksa	2 494	Prantsuse	329
Soome	898	Holland	269
Taani	812	NSVL	225
Läti	503	P.-Am. Ühendriigid	52
Leedu	489	Poola	24
Belgia	449	Šveits	5,0

Meie väliskaubandus on seega olnud kõige intensiivsem Inglise, kes on Saksast ees isegi ligi neli korda. Saksale järgnevad Soome, Taani, Läti, Leedu, Belgia, Rootsi, Prantsuse ja Holland. Teiste maadega on intensiivsust näitajad arvud väikesed.

Tehes järeldusi meie senise väliskaubanduse kohta, peame arvestama ka üksikute riikide suurust, s. o. elanikkude arvu. Viimase asjaolu arvestamine on kahtlemata tähtis kaubanduspoliitikas, kuna kaupade tarvitus peaks suurenema rahvaarvu suurenemisega. Lähtudes sellelt seisukohalt näeme, et riikide järjekord (redutseeritud elanikule) meie kaupade tarvitamisel on olnud järgmine

kr.: Läti (16), Soome (11), Taani (9), Inglise (7), Rootsi (6), Leedu (4), Saksa (3), Belgia (3) ja Holland (2). Teiste maade tarvitus on alla 1 kr. elaniku kohta.

Redutseerides toodud intensiivsuarve elanike arvuga, s. o. korrutades meie ekspordi väärtusega elaniku kohta, saame arvud, millised näitavad kujukalt üksikute maade tähtsust meie väliskaubanduses tarvitaja kui ka tootja seisukohalt eri mais.

Väliskaubanduse intensiivsuarvud redutseeritud elanike arvuga.

Inglise	6 856	Belgia	134
Soome	969	Holland	58
Läti	835	Prantsuse	23
Saksa	819	NSVL	4
Taani	722	Tšehhoslovakkia	1
Rootsi	197	Poola	1
Leedu	176	Šveits	0,2

Tuletatust nähtub, et Inglise püsib edasi esikohal meie väliskaubanduse intensiivsuarvudes. Seevastu on aga Saksa langenud neljandale kohale, kuna vahele on tulnud Soome ja Läti. Saksale järgnevad Taani, Rootsi, Leedu ja Belgia. Teiste maade tähtsus on väike.

Kokkuvõttes võib tähendada, et praeguses maailmamajanduslikus suunas ja töökspidamises tuleb kahtlemata ka meil lüüa kaasa, so. osta sealt, kuhu saame ka müüa. Saksa tuleb aga panna tähele seniseid väliskaubandustulemusi ja kaubalepingute ning soodustuste andmisel eelistada neid riike, kelle nn. tunnusarvud on suuremad.

PIIRITUSTÖÖSTUSE ARENG. — DEVELOPMENT OF SPIRIT INDUSTRY.

M. Kitsnik.

Kartuli pindala ja saagid Potato Area under, and Production.	Meie näitab pidevat suurenemist, mida põhjustab arvatavasti viimaste aastate hoogus uuemate eksportortide levik ja sordikartuli võrdlemisi suur hinnatõus. Nimetatud asjaolu on kartulikasvatuse laiendamisele suureks tõukeks, sest meie põllumeestel leidub küllalt ärimehe taipu kaaluda, millise põlluvilja kasvatustasub end kõige paremini. Viimase viie aasta jooksul oli kartuli kasvupind ja saak:	Meie kartulikasvatust viimaseil aastail suurenemist, mida põhjustab arvatavasti viimaste aastate hoogus uuemate eksportortide levik ja sordikartuli võrdlemisi suur hinnatõus. Nimetatud asjaolu on kartulikasvatuse laiendamisele suureks tõukeks, sest meie põllumeestel leidub küllalt ärimehe taipu kaaluda, millise põlluvilja kasvatustasub end kõige paremini. Viimase viie aasta jooksul oli kartuli kasvupind ja saak:	Pind ha	Saak kv.
			1936	10 806 000
			1935	8 927 000
			1934	8 921 000
			1933	9 490 000
			1932	7 828 000

Viimase viie aasta jooksul on kartulipindala suurenenud ca 7000 ha ja vastavalt ka kartulismaak ca 10 300 000 kv-le. Kartulihinnatase on näidanud järjekindlat tõusutendentsi. Eriti tunduvat hinnatõusu on viimaseil aastail võinud märgata tunnusta-

tava sordi kartuli juures. Nende kasvatus peaks end praeguste hindade juures tasuma täitsa rahuldavalt. Samuti ei ole sordikartulituru puudust.

Piiritustehaste üldtoodang. *Total Production of Spirit Distilleries.* Meie piiritustehaste toodangul puudub püsiv tase, näidates alatist kõikumist sõltuvalt:

a) kartulisaagist ja selle hinnast, b) siseturu piiritusnormi suurusest, c) ülenormipiirituse turustamisvõimalusist ja eksportpiiritushinna tasemest. Nii mõjustab iga neist kolmest tegurist eraldi meie piiritustehaste toodangu suurust. On, näiteks, kartulisaak hea ja kartuli turuhind madal, siseturunorm aga väike ja välisturuseisund selgusetu, ei saa arvestada suurt toodangut ja kartul jääb kevadel põllumehele „kätte” ning tuleb tarvitada loomasöödaks. On aga kartulisaak kehv ja kartul kõrges hinnas (1928/29 hooaeg) — ei saa suurem toodang tulla kõne alla ka siis, sest iga tööstuse esitingimuseks on — tööstuse tasuvus. Säärasel juhul piirduvad piiritustehased riiginormi väljatöötamisega ja loobuvad ülenormi kui end vähemtasuva valmistamisest, ülatoodud põhjusil kujunes meie piiritustehaste toodang 10 a. kestel:

Hooaeg	Riiginorm 1000 l.	Ülenormi 1000 l.	Kokku 1000 l.	Siseturu alkoholi- tarbimine milj. kr.
1936/37 . . .	3 800	1 300	5 100	20,1
1935/36 . . .	3 800	270	4 070	16,9
1934/35 . . .	3 000	2 100	5 700	14,9
1933/34 . . .	2 150	1 550	3 700	12,7
1932/33 . . .	2 100	900	3 000	13,9
1931/32 . . .	2 500	1 350	3 850	16,6
1930/31 . . .	2 500	1 750	4 250	17,8
1929/30 . . .	5 500	150	5 650	20,7
1928/29 . . .	4 000	—	4 000	18
1927/28 . . .	2 500	50	2 550	17

Suurim oli toodang 1929/30 (5 650 000 l.) 1934/35 hooajal (5 700 000 l.) ning 1936/37 hooaja toodang üle 5 000 000 l-ga kuulub

suuremate toodangutega aastate hulka. Ülenormipiiritust ei valmistatud üldse 1928/29 kartulikasvusaastal, mil isegi riiginormipiirituse poole osa valmistamiseks tuli vedada sisse maisi. Suurimal määral valmistati ülenormipiiritust heal kartulisaagiaastal 1934/35 — ca 2 100 000 seega üle poole riiginormi kogusest.

Piiritusetarbimine. *Spirit Consumption.* Tarvitajaskonna rahakulu alkoholile ei ühtu kalendriaastate järgi piiritustoodanguga, kuna piiritustagavaru igal aastal ei hoita ühel tasemel ja riiginormipiirituse tellimine ei peegelda veel piirituse täpsat tarvitust. Nii andis 1932/33 hooajal 2 100 000 l. piirituse valmistuse juures ostjaskond välja 13,9 milj. kr. ja 1933/34 veel suurema piirituskoguse valmistuse (2 150 000 l.) juures vaid 12,7 milj. kr. Üldse näitab alkoholile väljaantud rahasumma viimase nelja aasta jooksul pidevat tõusu. Nii kulutati alkoholitarbimisele 1933/34. a. 12,7 milj. ja 1934/35. a. 14,9 milj. kr., 1935/36. a. 16,9 milj. kr. ja 1936/37. a. juba 20,1 milj. kr. Alkoholitarbimise rahalise summa tõus seisab seoses rahvamajanduse üldparanemisega ja ostujõu suurenemisega.

Normaalseks piiritustoodanguks ja vastavaks meie kartulisaagi realiseerimisele (arvestades kartulikasvupindala 70—74 000 ha-le ja saaki 8—9 milj. kv.) ning piiritustehaste võimeile (arvuga 120), võiks lugeda piiritustoodangut ulatusega: ca 4 milj. l. riiginormi- ja ca 2 milj. l. ülenormipiirituse valmistamisega. Langeb aga valmistuse võimalus sellest allapoole, peaksid tehased arvestama mitteproduktiivset töötamisvõimalust; tõuseb ta aga palju ülespoole, võiks tekkida raskusi selle koguse tootmisega, kuna piiritustööstuses tarvismineva toorainete — kartuli ja otrade — kokkuvedu üle paarikümne km oleks vaevalt teostatav, ilma et töötulemused selle all ei kannataks.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

● N. Saar'ele, Tallinnas, Veerenni ja Erne t. nurgal jäätise-kreemitööstuse „Frigo“ sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 4 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 10 h. j. Valmistatakse jäätisekreemi „Frigo“.

● S. Brenner'ile, Pärnus, Pühavaimu t. 2 tekstiilitööstuse „Kodumaa“ sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 20 töölisi. Jõuandjaks 1 h. j. elektrimootor. Valmistatakse mööbliriideid, rätikuid, laudlinu ja kootakse kunstiidi-, puuvilla- ja villaseid riidekangaid.

● I. Kačelkoviči'le, Tallinnas, Kopli 22 trikoo- ja sukavabriku „Estotrikoo“ sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 32 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 7,5 h. j. Kootakse igasugust trikooriidet, sukki ja sokke ning valmistatakse silmkoeriietusesemeid, nagu pullovere jms.

● A/S. „Sidol Company'le“, Tallinnas, Soo 29 saapa- ja metallipuhastamis- ja tehniliste ainete tööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 11 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 2,5 h. j. Valmistatakse kingakreemi, saapamääret, metallipuhastamisaineid, küünlaid, kärbsepuüidjaid, poonimisvaha jms.

● A/S. „Savi'le“, Tallinnas, Kadaka teel asuvas savitööstuses juurdeehituste teostamiseks. Suurendatud kujul mahutatakse ettevõttesse tööle kuni 60 töölisi ja toodang suureneb $\frac{1}{3}$ võrra.

● Joh. Laanekorb'ile, Tallinnas, Tartu 47 mööblitööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 6 töölisi. Jõuandjaks 2 h. j. elektrimootor. Valmistatakse mitmesugust mööblit.

● Aleks. Tõnisson'ile, Tallinnas, Siimoni 3 keskkütte-, vesivarustis- ja vaskarmatuurtöökoja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 180 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 21 h. j. Valmistatakse keskkütte- ja vesivarustisseadeid, armatuure, nende osi ja tehakse parandustöid.

● E. ja H. Hermann'ile, Keilas, Harjumaal, kudumistööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 2 töölisi. Kootakse villast riidet.

● E. Feldhuhn'ile, Tallinnas, Müürivahe 31 silmkoetööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 8 töölisi. Kootakse käsitsi mitmesuguseid silmkoetooteid, nagu kleite, jakke, kindaid, sukki, sokke jms.

● Tööhooaja lõppedes katkestasid tegevuse osatühingule „Viru“ kuuluv Rakvere ja Jõhvi tärklisvabrik.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade hikumine toimus m. n. eelmise nädala tasemel. Nii noteeriti meie võihinnaks Manchesteris endiselt 117—119 š cwt. Vastavalt välisturu võihindadele ja väljaveetud võikoguste vahekorra kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõihinnaks 160 s kg franko saatejaam, e. n. 159 s vastu. Turutendentsi hinnati kindlaks.

Võitagavarade liikumine Inglises hakkab näitama juba hooajalist langust, misjuures juuli keskel oli tagavarade seis ka väiksem kui näit. eelmisel kahel aastal. Nii oli võid k. a. juuli keskel külmutusmajades 890 000

kasti, 1. a. sama aja 980 000 kasti ja 1935. a. 1 250 000 kasti vastu. Seega on tänavune tagavarade seis ligi 100 000 kasti väiksem kui see oli 1. a. samal ajal. Varemattel kuudel ületasid tagavarad 1. a.

Ookeanitagustes maades on võitoodangu kujunemine sesoonselt madal. Sealjuures on aga Uus-Meremaa ja Austraalia võitoodang koguselt vähe suurem kui eelmisel aastal samal ajal. Samuti on või väljavedu Argentiinast jäänud väikeseks, kuigi see tänavu näitas üldiselt tõusutendentsi.

Vaatamata soodsamale olukorrale võituru-

mul jätkub paljudes maades piimamajanduse riiklik abistamine. Nii on Taanis tänava esmakordselt kindlustatud vähinnaks 220—250 TKr kg. Piimatalituste Liidult esitatud kava kohaselt kindlustati riiklikult vähinna alamääraks 6. V. alates 220 TKr, misjuures aga margariini tootmist millegagi ei koormatud. Järgmistel kuudel pidi kindlustatud vähind veelgi kõvenema ning jõudma 1. VIII. 250 TKr-le kg (EKr 2.00). Sellase juurdemaksu üldsumma ulatub arvatavasti aastas 18 milj. TKr-le. Ühtlasi võib märkida, et riiklik juurdemaks Taani piimamajandusele on esmakordne Taani põllumajanduse ajaloos.

Peale vähinna kindlustamise otsustas Taani valitsus anda 3 milj. TKr. külmutusmajade ehituseks ning samase summa turustabiliseerimisfondi, millele on piimatalitused kohustatud lisama juurde 2 milj. TKr. Viimase ülesandeks jääks müügi korraldamise finantseerimine.

Vähinna kindlustamismääruse kehtima-

hakkamisel on Taani põllutööminister seletanud, et toodang kahtlemata suureneb, kui turustamisel raskusi ei teki. Küll aga võib siseturul võitartvitus hinna kõvenemise tõttu väheneda. Ühtlasi on minister juhtinud tähelepanu sellele, et praegune seisund on analoogiline 50 a. tagasi olnud teraviljakriisi seisundile, mil Taani põllumajandus kannatas Argentiina suure nisupakkumise tõttu. Käesoleval korral on tegemist Uus-Meremaaga, kes on asunud piimasaaduste tootmises esirinda, ning on soodsamas seisundis, kuna impeeriumimaad võivad eksportida Inglisse tollita. Vaatamata sellele saavat aga Taani piimamajandus neist raskusist üle.

Siseturul maksus või m. n. s kg.

Tallinnas	—	lauavõi	170—180 snt,	kõõgivõi	155—165 snt
Tartus	. . .	"	170—180 "	"	155—165 "
Viljandis	. . .	"	175 "	"	150—155 "
Pärnus	. . .	"	165—170 "	"	140—145 "
Valgas	. . .	"	160—170 "	"	150 "
Rakveres	. . .	"	165 "	"	150—160 "
Narvas	. . .	"	170—180 "	"	140—155 "

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuhinna noteerimiskomisjoni koosolekul 2. VIII. noteeriti juustuhindadeks endised hinnad, mis kehtivad kuni 16. VIII. Eksportjuustuhinnaks on seega riikliku juurdemaksuta:

12 A . . .	110 snt kg	12 B . . .	102 snt kg
11 A . . .	105 " "	11 B . . .	98 " "

Siseturujuustule noteeriti samuti endised hinnad, s. o.:

Sveitsi	125 s kg
Hollandi	100 " "
Backsteini	100 " "
Konserv	130 " "

Kuna vähinna tase on viimasel ajal näidanud tõusutendentsi, võib loota ka peagi juustuhinna paranemist. Seetõttu hinnati ka turutendents kindlaks.

Meie juustu väljavedu on näidanud tänava

tunduvat tõusu. Nii eksporditi meilt k. a. esimesel poolel juustu 123 362 kg, l. a. sama aja 39 515 kg vastu, suurenedes seega üle kolme korra. Eksporditud juustu väljaveo väärtuseks kujunes 127 276 kr l. a. 41 599 kr vastu.

Juustukaubanduse kujunemine maailmaturul näib esialgsete andmete põhjal olevat l. a. tasemel. Nii on tähtsama juustuimportija maa, s. o. Inglise sissevedu olnud k. a. esimesel poolel 1 315 180 cwt, l. a. sama aja 1 310 521 cwt vastu. Kogu sisseveost omavad impeeriumimaad 1 143 210 cwt ehk 87%. M. a. esimesel poolel ulatus impeeriumimaade osatähtsus Inglisse imporditud juustukoguses 90%-le, olles seega vähe suurem kui tänava. Seega on Euroopa karjajanduslikel maadel üldiselt vähe rääkida kaasa Inglise juustururur.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kindel tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis jäi püsima endiselt 94 š tsentner. Võrreldes läinud aasta sama ajavahemikuga on peekoni hind kõvenenud 7 š per tsentner, kuid püsib

samal tasemel 1934. aastaga. Nõudmine peekoni järele on suur, nagu see on tavaline augustis. Suure nõudmise rahuldamiseks määrati lisakvoote augustis 10 000 tsentneri suuruses.

Kindel olukord välisturgudel võimaldas hoida senist peekonisegade noteeringut. K. n. maksavad eksporttapamajad endiselt järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	96	91	85	
53,5—59 " }	91	87	81	Sise-
72,5—75 " }				turu-
75,5—80 "	87	83	80	hinnad

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. kujunes veiste pakkumine väikeseks, millest tingituna nõudmine ületas pakkumise. Elavnemine nõudmises viis hinnad endisele tasemele, millised eelviimasel nädalal juba tunduvalt nõrgenesid. Veistest nõuetavamad on praegu väikesed pullid ja mullikad, — so. eksportkaup. Suuri pulle ei nõuta, kuna praegu Rootsi jaoks neid ei osteta.

Nädala keskmiselt maksus suurmüügil veiseliha:

Suured pullid (eluskaal üle 500 kg) eriti rammusad 50—52 s, keskmised 48—50 s tapakaalu ja 30—32 s eluskaalu kilo.

Väiksemate pullide ja mullikate liha rammusail 45—48 s, keskmisil 42—45 s ja lahjadel 30—38 s tapakaalu kg. Eluskaalu hinnad 22—26—29 s kg.

Lehmaliha nuumatuil 47—53 s, keskmisil 35—40 s ja lahjadel 30—35 s kg. Eluskaalu hinnad 14—21—32 s kg.

Veised lihakaalu alusel turustades, kus nahk ja pudemed (päidikud) jäävad ostjale, tuleb eeltoodud lihakilole hinnale naha ja pudemete arvel arvata juurde pullidel 8—11 s ja lehmadel 10—12 s.

Vasikate pakkumine keskmine. Nõudmine püsis pakkumise piires, millest sõltuvalt püsisid ka hinnad ühtlasina ning kalduvad väiksele kõvenemisele. Nii maksusid tapetud vasikad ühes nahaga: nuumatud 65—75 s, keskmised 50—65 s ja lahjad 45—50 s kg. Elusvasikad 28—40 s ja eriti nuumatud kuni 45 s kg.

Lammaste pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Hinnad püsivad ühtlasel tasemel sise- kui ka välisturu kaubal.

Eksportlambaliha maksus liha headuse järgi 80—85 s kg ning eluskaalu hinnad franko saatejaam 37—39 s kg.

Tapetud lambad siseturul maksusid: rammusad 55—60 s ja keskmised 50—55 s kg.

Sigade pakkumine kujunes keskmiseks. Nõudmine noortele ja lihasigadele rahuldav, kuid suurtele tapakaaluga 200 kg piires rasvasigadele nõudmine nõrk. Eelolevaks nädalaks on loota stabiilsemat pakkumist ja hindade püsimist 80—85 s piires kg.

Nädala keskmiselt maksusid tapetud sead noored ja peekonkaalulised 83—87 s, lihasaad 83—86 s ja rasvasaad 76—80 s kg. Elussead maksusid 65 s kg.

Hinnad teiste linnade turgudel (s kg):

	Sealiha	Veiseliha	Vasikaliha	Lambaliha
Tartu	90—100	38—60	40—50	55—65
Pärnu	90—100	53—70	55—60	65—70
Valga	90—100	50—60	35—40	60—65
Rakvere	80—95	55—70	43—48	65—70
Narva	85—100	50—60	50—60	60—65

Nahkade hinnad. Veisenahad toorelt 85 s kg. Vasikanahad 5,75—6,00 kr tükk ning suuremad kaalus üle 3,5 kg ühe kilo hind kr. 1,70. Lambanahad 2,50—4,00 kr tükk. Hobusenahad 12—15 kr tükk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturu seisundi kujunemine toimus m. n. Inglises kui ka Saksas üldiselt vähe nõrgenevas suunas. Sissevedu Inglisse püsib endiselt kaunis suur, kuna seevastu aga tarvitamine praeguste kõrgete hindade tõttu on tagasihoidlik. Kuna selle tagajärjel

ladudes suurenesid munade tagavarad, nõrgenesid ka hinnad m. n. 3—6 penci võrra mõningate maade munadel. Samuti langes Saksas vähe suuremate munade hind. Meie eksportmunade hinnanoteering jäi aga endiseks, so. 80 s kg, franko kogumispunkt.

Vastavalt noteeringule maksab „munaeksport tootjaille:

60 gr raskusist munadest 52,5 s kümme ehk 10,5 s paar, 50—60 gr raskusist munadest 45,0 s kümme ehk 9 s paar.

Siseturumunahinnaks noteeriti üle 50 gr raskusil 42,5 s kümme ehk 8,5 s paar ja alla 50 gr raskusil 37,5 s kümme ehk 7,5 s paar.

Siseturul maksusid m. n. kanamunade s paar:

Tallinnas	10—12 s paar
Tartus	10—12 „ „
Pärnus	11—12 „ „
Valgas	9—11 „ „
Rakveres	9—10 „ „
Narvas	12—13 „ „
Haapsalus	9—12 „ „
Võrus	9—10 „ „

PIIMATURG. — MILK MARKET.

2. augustil s. a. noteeris piimahindade noteerimiskomisjon Tallinna kohta piimahindadeks: I valiku rööskpiim lahtiselt nõudes müügil piimakauplustele 11 s liiter ja müügil piimatööstustele 10 s l. II valiku rööskpiim lahtiselt nõudes müügil piimakauplustele 9 s l. ja müügil piimatööstustele 8 s liiter.

Pikemat aega kestnud vihmaste ilmade tõttu on nõudmine piima järgi linnas vähenenud ja II valiku rööskpiimahind langenud viimase kahe nädala jooksul ühe sendi võrra liitrit. Eelmisel nädalal maksid paljud kauplused II valiku piimast veel 10 s l., kuid läinud nädalal saadi 10 s vaid üksikutest kauplustest; üldiselt oli kujunenud II valiku rööskpiimahinnaks 9 s l. Seekord-

set hinnalangust tuleb panna täielikult piima nõudmise järsu vähenemise arvele, kuna piimatoodangus ei ole olnud suuremat muutust.

Väikemüügil jäid aga piimahinnad endisteks. Piimakauplustes maksus piim läinud nädalal s liiter.

	1. valik		2. valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	14—17	—	13—14	11—12
Tartu	14—15	11—12	—	8—10
Pärnu	16	11	—	10
Viljandi	—	—	13	9—10
Rakvere	13	—	—	9
Narva	12—13	9—10	—	7—8
Valga	14	—	—	9
Võru	—	—	—	10
Haapsalu	—	—	11	9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Nagu juba m. n. teatasime, hakkasid maailmaturgudel teraviljahinnad langema. Hindade langus püsis ka viimasel nädalal kõigil mõõduandvaid turgudel. Euroopas on tänavused saagilootused väga erinevad. Poolas ja Saksas on saagilootused kehvad, seetõttu teraviljaturg on seal võetud täielikult riiklikule korraldamisele. Poolast võib vedada välja nüüdsest peale teravilja ainult vastavate litsentsidega, kuna varem toimus see vabalt. Nimetatud takistused on pandud kehtima selleks, et oleks võimalus reguleerida leivahindu ja hoida ära leivavilja puudust.

Saksas hakkab riik ostma vilja põllupidajailt ja eraviisiline viljamüük on keelatud. Samuti on keelatud leivavilja tarvitamine loomasöödaks.

Ka Inglises ja Prantsuses ei ole viljasaagi

lootused kõige paremad. Eriti nõrgaks hinnatakse leivaviljasaaki Inglises.

Parem on seisund Lõuna-Euroopas. Eriti hea Rumeenias ja Bulgaarias. Bulgaarias oli m. a. leivaviljasaak 2 milj. tn, k. a. loodetakse kogusaaki kujunevat 150 000 tn võrra suuremaks. Suurema saagilootusega loodetakse tõsta ka ekspordi. Ka Rumeenia suurendab oma ekspordi tunduvalt, seetõttu võib loota tuleval hooajal Doonau maade leivavilja osatähtsuse suurenemist Euroopa ostuturgudel.

Ka Ukraina viljasaagi kohta teatatakse, et see olevat rekordne. Ukrainas on viljakoristus praegu käimas ja osalt lõpukorral.

P.-Am. Ühendriiges saagilootused püsivad endiselt head, ainult Kanadas on ikaldus.

Nisuhinnad langesid m. n. keskmiselt kõigil turgudel, peale Chicago, kus ilmnes väike

hinnatõus. Hamburgis langes nisuhind e. n. 22,14 kr-lt per kv 20,96 kr-le. Liverpoolis 19,19 kr-lt 18,35 kr-le ja Winnipegis 19,40 kr-lt 18,14 kr-le. Chicagos tõusis nädala keskmine noteering 16,20 kr-lt 16,34 kr-le kv.

Rukkihinnad näitasid samuti kui nisuhinnadki langust. Hamburgis noteeriti nädala keskmiselt rukist 19,30 kr. per kv e. n. 19,50 kr vastu, Chicagos 12,61 kr 13,25 kr vastu ja Winnipegis 21,12 kr 21,75 kr vastu.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturul langes peakapsa, tomati, türgiubade, hernekaunte ja osaliselt ka kurkide hind, olgugi et kurke müüdi odavalt juba m. n. algul. Peakapsa pakkumine muutus m. n. niivõrd suureks, et nende suurmüügihind langes Tallinna turul juba 3—4 s-le kg, üksikmüügil mõuti neist siiski veel 7—8 s kg. Kurke müüdi 40—50 s 100 tk ja tomateid 50—80 s kg.

Tomatite hinnalanguse põhjustas asjaolu, et peenratomat on jõudnud juba müügile.

Türgiube müüdi 15—20 s kg ja hernekaunu 15—20 s kg. Türgiubade ja hernekaunte hind on jõudnud oma madalseisu ajajärku ja lähemal ajal võib loota nende hin-

Maisihind näitas pisut suuremat langust kui nisu- ja rukkihinnad. Chicagos langes maisihind e. n. 16,58 kr-lt per kv 14,57 kr-le, s. o. 12%.

Sisemaa turgudel suuremaid muudatusi hindades ei olnud. On juba üksikuid väiksemaid uudse rukki pakkumisi turgudel, kuid need ei ole avaldanud mõju, kuna rukkipeks on alles ees; viimase nädala vihmased ilmad ei ole võimaldanud alata rukkipeksutöödega laiemas ulatuses.

dade tõusu väikesel määral. Sama võime märkida kurkide hinna juures, kuna praegu on kõige suurem kurkide müügi hooaeg.

Teiste aedviljade hinnad olid järgmised: kaalikas 15 s kg, lillkapsas 5—50 s pea, porgand 10 s kg, sibulad 20 s kg, redised 6—7 s kimp, mustsõstar 25 s kg, valge ja punane sõstar 10—15 s kg, vaarikas 30—35 s kg, tikrid 25—30 s kg ja mustikad 15—16 s kg. Mustikate hind langes käesoleva nädala algul, kuna m. n. püsis see veel 20 s ümber kg.

Võrdlemisi palju on turul õunu ja neid müüakse juba 10 s kg. Arvatavasti jäävad õunte hinnad sel aastal võrdlemisi madalale tasemele.

KALATURG. — FISH MARKET.

L. n. arenes koha- ja haugipüük nõrgalt, kuna angerjasaak kujunes paiguti rahuldavaks; toodangus leidis ka juba mõni rändangerjas. Suurem rändangerja liikumine ja intensiivsem angerjapüük algab augustis ööde pimenemisega ja kestab oktoobrini. On loota, et eeloleval püügihooajal kujuneb angerjasaak suuremaks eelmistest aastatest, sest lisaks senini tarvituselolevatele püünistele on soetatud juurde õige rohkel arvul suuri sügavvee angerjamõrdu. Arvestades seniseid turustamisvõimalusi ja rahuldavaid angerjahindu peaks ka saagi realiseerimine arenema endiselt soodsalt.

L. n. kestel veeti välja angerjat jääpakkedeks Saksa 8000 kg, koha 2700 kg, (Rootsi 1600 kg, Tšehhoslovakkiasse 900 kg ja väik-

semas koguses teisisse maisse), haugi 2400 kg ja teisi kalasorte 300 kg.

Siseturu kalakaubanduses suurenes nõudmine lõhele ja iherusele. Lõhesaak, mis hooaja algul töötas areneda rahuldavalt, on kehvapoolne, mistõttu müügihinnas tundub tõus. Priima kvaliteediga lõhest terve kalana maksti kuni 350 s. kg-st. Müügile toodi rohkesti ahvenaid 25—45 s. kg, kuna teisi kalasorte müügil vähe.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg.

	Tallinn	Tartu
Lõhi värskel	250—350	—
Iherus "	120—200	—
Angerjas "	100—180	150
Koha "	100—150	100
Siig "	80—120	—

		Tallinn	Tartu
Haug	värsk	45—80	40
Latik	"	50—60	25—50
Ahven	"	25—50	15—30
Särg	"	—	8—12
Säinas	"	—	25
Koger	"	50—60	—
Räim	"	15—20	—
Kilu	"	25—30	—
Lest	"	20—35	—
Tursk	"	12—15	—

Räimekaubandus. L. n. ilmusid Tallinna ja Kolga lahte suuremad räimeparved, mistõttu üksikutel saagirohketel päevadel tuli Tallinna turule räimi enam kui suudeti realiseerida. Eriti rohkesti tuli müügile räimi neljapäeval Tallinna kalasadama kaudu ca 14 000 kg ja maad mööda ca 6000 kg. Kauba rohkuse tõttu müügihindad langesid kevadisele tasemele. Kalarannas maksti 3 s. kg, turul 5—8 s. kg. Teistel päevadel väiksema koguse juures püsis räimehind rahuldavamana. Kalarannas maksti 7—12 s. kg, turul müügihind 10—15 s. kg. Laupäeval turu lõpul, suurema nõudmise tõttu kerkis räi-

mehind 20 s. kg. Soojal ajal püütud räim ei kannata kaugemat transporti sisemaale, seepärast valgub suurem osa räimi Tallinna turule, kus leidub võimalusi saaki realiseerida ükskõik millise hinnaga.

Nädala kestel tuli kilu müügile 6000 kg. Kalarannas maksti 17—20 s. kg, turul müüdi 25—30 s. kg.

Turske müügil keskmiselt — hinnaga 10—15 s. kg.

Lesti toodi Hiiu rannikvetest ca 5000 kg, kalarannas maksti 8 s. kg, turul müügihind 12—15 s. kg. Lähema ranna eluslestast küsiti kuni 35 s. kg.

Suitsukala-kaubanduses valitsemise võrdlemise elav tegevus. Rohkesti nõuti suitsuräimi ja -angerjat. Räim maksus 5—7 s. kümme, angerjas kvaliteedi järgi 200—350 s. kg. Suitsuvimb, ahven ja lest 75—100 s. kg, suitsulõhi 8—10 kr. kg. Suitsusüga müügil vähe.

Soolakala-kaubanduses kodumaa kalasaavuste alal on tegevus vaikne.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

VAALAPÜÜK 1936/37. a. — WHALE-FISHING 1936/37.

Lõpnuvad vaalapüügihooaega peetakse paremaks viimaste aastate reas. Lõplike andmete järgi toodeti möödunud vaalapüügihooajal 2 682 000 vaati (s. o. 447 000 tn) vaalaõli ja 49 100 kotti liha ja kondijahu. Sellest kogusest langes norra laevadele 1 154 000 vaati vaalaõli ja 36 000 kotti liha- ning kondijahu. Kõrgem oli vaalaõlitoodang lõpnuvad hooaja toodangust 1930/31. a., mil saadi 3 687 000 vaati õli (sellest Norra toodang 2,3 milj. vaati). 1930/31. a. toodang oli aga sedavõrd suur, et raske oli teda turustada, mis tekitas turuummistuse, mispärast järgmisel aastal teostati vaalapüüki väga väikesel määral. Möödunud hooaja kohta võib tähendada, et liha- ja kondijahutoodang õlitoodangu kohta oli väike, sest keskmiselt sisaldab vaal 50% liha, 25% pekki, 15% konte ja 10% jätteid.

Peamiseks vaalapüügi paikadeks on Lõunaja Põhjameri, Lõunameres on viimase 10 a.

keskmiselt püütud aastas 22 000 vaala. Murret tekitab vaalapüüdajale küsimus, kas on ka edasiseks neile kindlustatud samad saagid, või hävivad vaalad säärase suure püügi juures ka peab tulevikus leppima saakide vähenemisega. Lõunamere vaalarikkust seletatakse sealise planktooni ja vähkloomade rikkusega, millised pakuvad Lõunamere vaaladele head toidumaterjali.

Kas on vaalad kiirekasvulised, või vajavad nad 80 tn raskuseks saamiseks aastakümneid? Selle kohta erinevad asjatundjate arvamused. On koguni avaldatud arvamust, et vaala eluiga ulatub 500 aastale ja kasvab väga pikkamööda, kui see tööle peaks vastama, siis praeguse püügi intensiivsuse juures on möödapääsmatu tulevikus saakide vähenemine. Põhjameres on vaalu vähem ja nende saagid on ka viimastel aastail vähenenud. Inglise ja Norra vahel kehtib püügi-

korraldamissaakide kindlustamise otstarbel ja nüüd on Inglise kutsunud kokku kõigi vaalapüügiteostajate maade esindajad, et saavutada kokkulepet 1937/38. a. hooajaks vaalapüügikorralduse kohta. Vaalapüüdjate maana on saanud kutse Argentiina, Austraalia, Saksa, Iiri, Jaapan, Kanada, Uus-Meremaa, Norra, Portugal, L.-Aafrika ja P.-Am. Ühendriigid. Nimetatud konverentsi asjus asusid eitavale seisukohale Jaapani vaalapüügi-ettevõtted, kuna nad näevad ses suuremate püüdjate maade — Inglise ja Norra — eesõiguste kindlustamiskatset. Jaapan eelistab konverentsile oma vaalapüügi-laevastikkude väljaehitamise lõpuleviimist. Jaapan on vaalapüüdjate seas uustulnuk. 1935. a. võttis vaalapüügist osa üks laev, 1936. a. kaks laeva ja nende toodang oli 26 000 tn. Praegu on jaapanlasil kaks laeva ehitusel à 22 000 tn, ühele laevale 22 000 tn on antud tellimine ja 2 sama suurt laeva on kavatsusel tellida, kuna ühe suurus on veel lahtine ja seepärast on tellimine ära

andmata. Jaapan loodab 1938. a. saata 8 suurt laeva vaalapüügile, millega peaks olema kindlustatud 100 — 150 000 tn toodang.

Ka teisis uutes vaalapüügimaits on ehitusel vaalapüügi-laevastikke. Senini koosnesid vaalapüügilaevastikud emalaevast ja jaht-laevadest, kuna viimasel ajal on tulnud juurde veel luurelaeva tüüp, suurem jahtlaevadest ja tunduvalt väiksem emalaevadest (ligikaudu 500 tn). Luurelaeva ülesandeks on leida vaalaparvi ja teatada sellest jaht-laevadele. Sakslaste ja L.-Aafrika arvel ehitatakse praegu Hamburgis ja Veseri ääres sääraseid luurelaevu, kui ka jahtlaevu uute vaalalaevastike jaoks.

Saksa on samuti uustulnuk vaalapüüdjate hulgas. Möödunud hooajal tõi Saksa laevastik Lõunamerelt 61 300 vaati vaalaõli ja 900 tn vaalajahu. Möödunud hooajal oli sakslaste teenistuses ka kaks norra vaalalaevastikku. Tuleval hooajal kavatsevad sakslased saata vaalapüügile kolm oma laevastikku.

INFORMATSIIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

23. juulil 1937. a.

PASSIVA

1. Kättevara: — Reserves:		1. Põhikapital — Capital	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 195 088,50	2. Tagavarakapital — Reserve Fund	908 496,77
välisraha	17 635 964,55	3. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities:	
2. Vahetusraha — Subsidiary Coin.	1 242 857,82	a) pangatähed liikvel	44 528 671,—
3. Sisevekslid: — Home Bills:		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	9 548 891,04	valitsuse	26 322 887,17
põllumajandusl.	2 420 076,86	pankade	6 938 506,46
metsatööstusl.	88 181,05	teised	2 005 286,42
4. Laenud: — Loans and Advances:		4. Muud passivad — Other Liabilities	9 582 427,06
valitsusele	—		
teistele *)	9 582 663,36		
5. Kinnis- ja vallasvara — Immovable			
Property and Equipment	3 389 228,02		
6. Muud aktivad — Other Assets	17 245 279,48		
	<u>95 846 175,48</u>		<u>95 846 175,48</u>

Kättevara vahekord jooksvate kohustustega: } 64,91 %
 Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 320 978,44.
 Includes Ekr. 1 320 978.44 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

POOLA.

Danzigi laevandus ja sadamakord.

Shipping and Harbour Regulations of Danzig Harbour.

Danzigi reederid töötasid paljude aastate järele taas kasudega. Selle põhjuseks oli inglise, saksa ja skandinaavia reederite ühinemine Baltic and International Maritime Conference'iga. Selle Conference'i poolt määritleti minimaalprahid, milledest ühinenud reederid ei tohtinud minna alla. Iga tahes mõjus veel kaasa laevanduse elavnemine kõigis mais antud transpordi tõttu sõjavarustistööstuste jaoks. Danzigi kaubalaevastiku laevad liikusid nagu tavaliselt peamiselt Danzigi ja teiste idaneresadamate ja Inglise vahel puudega. Tägasisõidul võtsid nad laadungiks Ingliseest sütt Taani ja Rootsi — ning vana rauda Hollandi ja Belgia sadamaist Gdynia vedamiseks. Peale selle sõitsid nad sõetranspordiga Vahemerre, L.-Itaaliasse ja fosfaatidega tagasi, kui ka ühele transatlantiku reisule Montreali antratsiitsütega ning tagasi soojaubadega.

Poola ja Danzigi vahel 5. VIII 33 sõlmitud kokkuleppele juurdelisatud protokoll 18. IX 33. Danzigi sadama kasutamise kohta poolakate poolt pikendati uue kokkuleppe põhjal Poola ja Danzigi vahel kuni 31. XII 37. Et oleks võimalik uue kokkuleppe iseloomu ja tähtsust kaaluda, on tarvilik tuletada meelde 1933. a. augusti ja septembri kokkuleppe alust ja sisu.

Danzigi sadama kasustamine poolakate poolt, mis küsimus tekkis Gdynia sadama arenemisega, oli mitmel korral tagajärjetult Rahvasteliidu juures arutusel. Alles vahendita kokkulepe Poola ja Danzigi vahel 5. VIII 33 tähendas koostöö algust Danzigi ja Gdynia vahel, milline põhimõtteliselt eemaldab igasugu võistlust nende kahe sadama vahel. Poola valitsus on lubanud kindlustada Danzigi sadamale küllaldase osa merekaubandusest, kuna Vabalinn Danzigi senat kohustas end töötama koos Poola valitsusega, et otsene merekaubandus areneks vabalinna rahanduse ja majanduse võimaluste piires.

Kokkuleppele lisati 18. IX 33 juurde protokoll, mis koosnes kaupade kogude nimestikust, milliseid igal aastal Danzigi sadama kaudu tuleb viia välja.

Esimeseks sammuks lepingu realiseerimiseks oli sadamamaksude ühtlustamine, mis teostati mõlema sadamavalitsuse poolt. Tänu sellele ühtlustatj mõlemas sadamas, millised kasustavad samu raudteetariifi soodustusi, kõik teised tingimused, nii et veomaksud mõlema sadama kaudu niivõrd, kui see on võimalik, ligikaudu samad on. Kõik sadamamaksude muutmised otsustatakse ning pannakse kehtima ühiselt.

Nende abinõude tõttu oli võimalik Danzigi sadama suurt läbikäigu vähenemist, mis toimus Gdynia sadama kasuks panna seisma ja juba esimesel protokolliaastal ületada protokollis ettenähtud läbiveokoguseid. Kuid guldeni langemine kui ka poliitilised rahunused 1935. a. avaldasid ebasoodsat mõju ning nõrgendasid Danzigi sadama tegevusjõudu, nii et 1935. a. läbikäik taas vähenes. See andis Danzigi poolele põhjust nõuda kokkuleppe revideerimist ning pikkade läbirääkimiste järele senati ja Poola valitsuse esindajate vahel jõuti 6. I s. a. uuele kokkuleppele. See leping, ühenduses eelseisva endise protokolliga täiendamisega, sisaldab:

1) Protokollis 18. IX 33 ettenähtud ühtlustamise kriteeriumiks võetakse läbiveoväärtused. Selle ühtlustamise läbiviimise juures tuleb arvestada Danzigi oleva merekaubandusstruktuuri säilitamist sisse- kui ka väljaveos majandusvõimaluste ja igakordse konjunktuuri piires.

2) Protokollis 18. IX 33 juba ettenähtud pariteedilise komisjoni õigused suurendatakse ses mõttes, et tema nüüdsest peale võib teha ka ettepanekuid üksikute kaupade läbiveo suurendamiseks Danzigist ja viia läbi seks tarvisminevaid katsetamisi ning uurimusi.

Peale selle teatas Poola valitsus, et tema tagasimaksmisi ja iga liiki eritasusid kau-

balepingute sõlmimise juures, raudteetariffide määramisel ja raudteevagunite andmisel, kõikide kergenduste ja soodustuste juures läbikäimisel mere kaudu kui ka kõikide arvesse tulevate sooviavalduste esitamiste juures täitmise aja suhtes ei tee mingit vahet Danzigi sadama kahjuks. Sama kehtib ka valuutakitsenduste käsitlemisel kehtivate kokulepete ulatuses. Load sisse- välja- või läbiveoks mere kaudu antakse tulevikus klausli järgi Poola tollipiirkonna sadamate kaudu — ilma sadama nime nimetamata.

Danzigi senat teatab, et Danzigi sadama läbikäigust võtavad osa poola majandusettevõtted tehtud lepingute ulatuses, Danzigi piirkonnas saavad oma äriliseks tegevuseks täielise vabaduse, ning käitlemises nendega võrreldes Danzigi ettevõtetega, ei tehta mingit vahet.

Sadama tegevuse soodustamise huvides ja Danzigi sadama koostöö huvides Poola tagamaaga on senat valmis küsimuse alla tulevate Poola majandusringkondadega astuma läbirääkimisisse küsimuse üle, kas ja mis kergendusi ning soodustusi võiks teha liikumise ja läbiveost Danzigi sadama kaudu osavõtjatele või osa võtta soovijatele ettevõttele.

Pikkade läbirääkimiste järele mõlemate

huvitatud sadamate Danzigi ja Gdynia vahel lepiti kokku sadamamaksude uues korralduses. Selle eesmärgiks on ühtlustada sadamamaksude süsteemi mõlemas sadamas veel rohkem kui ka vastavalt muutunud majandusvahetustele viia läbi vastav sadamamaksude ositus. Laevalaadijate sooviks oli mõlemas sadamas alandada teatud kaupadelt makse kui ka lihtsustada asjaajamist. Alates 1. III 37 kaotati tariifis söödajahu ning teiste jahude mitmesugune käsitlemine. Sellega langeb tulevikus interessentide töendamiskohustus küsimuse alla tulevate jahusortide kohta ära. Kaubad, millele kohta jõustus alandus, on järgmised: liimitud ja liimimata vineerid, kalajahu, poolvalmistooted puust, metallisulatiste tooted, kartulihelbed, kartulijahu, kondid, nartsud, linnased, melassid, väävelhapeammoniaak, tsink, tsinkplekk, suhkur.

Et tasakaalustada nende maksude alandamise tõttu sadamavalitsusile tekkinud sisetulekute vähenemist kõrgendati väikesel määral laevandusmaksu. See juures pöörati aga suurt tähelepanu linilaevandusele, rannaliikumisele ja sadamalaevandusele. Mereprahtide tõus 1936. a., mis ka 1937. a. püsis edasi, võimaldab neile laevadele, millised tulevad hästilaaditult sadamasse või lahkuvad, panna peale veidi suuremaid makse.

SAKSA.

Saagilootuste hinnangud Saksas juuli algul.

Crop Production Estimates in Germany in the Beginning of July.

Ametliku kokkuvõtte järgi on viljade seisund juunis veidi paranenud. Viiepallise süsteemi järgi (1 = väga hea) on üleriiklikud keskmised hinnangud järgmised:

	juuli algul 1937	juuli algul 1936
Talirukis	3,0	2,4
Suirukis	3,0	2,6
Taliniisu	2,8	2,3
Suiniisu	2,8	2,6
Talioder	2,9	2,3
Suloder	2,7	2,5
Kaer	2,9	2,7
Kartul	2,7	2,7

Nagu neist andmeist näha, ootab Saksa lõikust, mis ei ulatu mulluse lõikuse tasemeni, millist ei peetud rahuldavaks. Viljavarustusele tekivad seega raskused, kuna tänavu puuduvad täiesti viljatagavarad eelmistest lõikustest, millistega Saksa 1936-37 põlumajandusaastal võib osaltki katta 1936. a. lõikuse kehvusest tingitud puudujääki. See pärast on tõenäoline, et 1937-38. a. vilja sissevedu kujuneb küllalt suureks, et avaldada rahvusvahelisel viljaturul tugevat hindahoidvat mõju.